

Oponentský posudek na rigorózní práci Evy Hnilicové *Kavárna jako téma českého umění první poloviny 20. století.*

Autorka si vybrala velmi poutavý a současně široce interdisciplinární project, který má pro dějiny českého moderního umění sice dosud přehlížený, o to však nedoceněný význam. Dokonce sugestivní otázka autorky z úvodu naznačuje vazbu geneze modernismu na fenomén kavárny: *“Vzniklo by moderní umění, francouzské nebo české, bez kaváren?”* (s. 2)

Hnilicová předvedla v tak obtížně širokém tématu obdivuhodnou orientovanost. Sleduje pojem kavárny z hlediska technického, provozního, a zejména sociálního rozložení “sil” v prostoru kavárny, což ji dává možnosti intepretovat vybraná díla z hlediska “režimu pohledů”, jak píše, a take z pozice vztahů divák versus muž a žena v kavárně zobrazené.

Prošla neobyčejné množství dobových, možná někdy obskurních periodik o kavárnách, (*Hostimil, Hostinský obzor* ap.). V přemíře jistě dnes zajímavých, mnohdy nostalgicky působících údajů a faktů se ovšem neutopila, cituje vždy k dané tématice kapitol a rozhodně rozsah pracně prolistovaných a pročtených časopisů a listů nestaví na odiv.

Výběr příkladů, kterými představuje zobrazení kavárem v českém umění, je sice selektivní, nicméně zahrnuje hlavní typologické příklady. Zvláště analýza Kubištovy Kavárny je velmi povedená.

Autorka citlivým výkladem, který kloubí vizuální interpretaci obrazu a zejména jeho strategii pohledů (zde směřuje až k gender analýze), dochází k takových typům, jako je kavárna ženská, kavárna erotická nebo kavárna, kde dominuje čtenář.

Pokud se autorka zabývala kavárnou Bohumila Kubišty, nezbytně narazíme na otázku, jako to bylo s kavárnou v kubismu. Přečteme-li si publikované vzpomínky a záznamy výtvarníků, zjistíme, že se podobně jako předchůdci na přelomu století nestýkali nikde jinde než v kavárnách (Union, Bellevue). A

přesto motiv zobrazení kavárny v pravém slova smyslu není v jejich tvorbě příliš častý. Je tam ovšem přítomen ve formě zobrazení esenciálních prvků kavárny, značně uzávorkovaných. Ne již dav kavárenský, ale subjektivní intrsopekce prostoru a zejména věcí kavárny umělcem-divákem. Tak nám po kavárně zůstávají jen Čtenáři (Filla), zátiší se sklenicemi, dýmky a novinami, a nebo dokonce jen reflexy a odrazy skel a zrcadel, nebo v případě kreseb Otty Gutfreunda kubistické mechanizované postavy sedící u kulatých stolků, které se stávají součástí kubistického, takřka loutkovitého tělesného mechanismu. Kavárna jako prostor a místo davu se rozplynula, zůstala věčnost detailů a fragmentů kavárny. Je jasné, že řada kubistických obrazů figur a zátiší jsou z kavárenského prostředí neb jím ovlivněných. “Zobrazení” kavárny v kubismu, či lépe řečeno její rozpouštění, to je snad jediná připomínka, spíše doporučení *pro futuro*, které bych k práci Evy Hnilicové měl.

Celkově považuji diplomovou práci Evy Hnilicové za myšlenkově zajímavou a velmi dobře napsanou. Má v sobě potenci dalšího rozpracování. Plně ji doporučuji k obhajobě.

V Praze 15.5. 2006

Doc. Dr. Vojtěch Lahoda CSc.